

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83177

PODUREDNIŠTVO

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija Lir 26.000

Letna inozemstvo Lir 40.000

Letna inozemstvo, USA dol. 30

Poštno čekovni račun: štev. 11/23449

Leto XXXVIII. Štev. 42 (1873)

Gorica - četrtek, 31. oktobra 1985 - Trst

Posamezna številka Lir 600

Tone Kralj - veliki slikar Primorske Proslava 40-letnice Združenih narodov

Objavljamo poročilo o življenjskem delu slikarja Toneta Kralja, ki ga je sestavila dr. Verena Koršič-Zorn, prebrala pa ob odprtju razstave Kraljevih del v goriškem Avditoriju v soboto 26. oktobra njena sestra dr. Marilka Koršič-Cotar.

Malokateri umetnik se je tako ostro zarisal v likovno in kulturno podobo Primorske kot Tone Kralj. Prišel je z Dolenskega (rojen leta 1900) in vztrajal pri nas tudi takrat, ko so Primorsko pretresali najtežji trenutki.

Tone Kralj je s svojim umetniškim bremenom prišel na šentvitsko gimnazijo pri Ljubljani, kjer se je že v času študija njegovo umetniško snovanje živahno razmahnilo. Z občudovanjem je gledal na brata Franceta, ki je že obiskoval likovno akademijo in ki mu je postal prvi umetniški vzor. Še pred maturo je Tone Kralj moral na fronto ob Piavi. Na lastni koži je doživljal grozote prve svetovne vojne in te so očitno pustile sledove v njegovih začetnih delih.

ZAČETKI UMETNIŠKE POTI

Čas, v katerem je Kralj začel svojo umetniško pot, je bil v polnem vrenju. Tedajni rod mladih umetnikov se je, po nesmiselnem prelivanju krvi, skušal odtrgati od realističnih predlog in upreti svoj pogled v človekovo notranjost in ob minljivosti zunanje sveta odkrivati večne vrednote duhovnega življenja. Iz vsega tega se je začelo rojevati umetniško hopenje, katero se je vedno bolj odmikalo od realne predmetnosti in zahtevalo svojstven način izražanja, ki se je izlivalo v najrazličnejše zunanje oblike. To umetnost imenujemo ekspresionizem in na Slovenskem je bil prav Tone z bratom Francecom glavni pobudnik in predstavnik tega novega sloga.

Začetna ostrina Kraljevih del se je nato omilila ob oploditvi s Klimtovo secesijsko mehko, ki jo je Kralj spoznal na poti na praško likovno akademijo. Leta študija v Pragi ob kiparju in direktorju akademije Janu Štursi niso mogla Kralju odvzeti njegove enkratnosti, svojstvi, ki gre mimo vseh umetniških smeri, ki so Kralja utegnile oploditi, ne pa podvreči. Kralj je utegnil ostati neponovljiv, ustvariti lastni slog, ki ga upravičeno imenujemo kraljevskega.

PLODNA LETA UMETNIŠKEGA USTVARJANJA

Od prve razstave v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani leta 1920 pa do retrospektive, ki jo je Kralj ob 70-letnici doživel v Kostanjevici ob Krki, je poteklo polnih 50 let plodnega umetniškega delovanja, delovanja, ki ga je pogojevala pa tudi svojevrstno spodbujala druga svetovna vojna. V Kraljevo umetnost so se po ekspresionističnih deformacijah vrinila tudi nova stremeljenja časa, npr. nova stvarnost, ki se je Kralju zelo prilagela in ga izrazito poduhovljenega ekspresionističnega sveta postavila v otipljivejšo okolje in mu spet viliha ljubezen do prvinskih, plastičnih oblik. Iz tega časa naj omenimo le grafične cikluse z izrazito socialno in kmečko tematiko, cikluse, ki jih lahko postavimo v sam vrh grafične umetnosti na Slovenskem. Sicer pa so močno poudarjena misel človeškega trpljenja, živ čut za socialne probleme, prastari vonj po domači zemlji in religiozni motivi stalnice v Kraljevi umetnosti.

Vojna leta je Kralj preživljal skoraj izključno na Primorskem in kljub izredno težkim in nevarnim okoliščinam vztrajal pri svojem delu v kritiki nepravilnih oblastnikov in v sočustvovanju s trpečimi rojaki. Proti koncu vojne je okupator v Ljubljani izvedel v Kraljevi hiši preiskavo in umetniku zaplenil atelje in številna dela. Vojna vihra se je pomirila. Kot da bi se umetniški genij po razburljivih predvojnih in medvojnih letih polagoma umirjeval, se je Kraljeva umetnost spet začela bližati realizmu, ki je sicer res precej stiliziran, a izredno pripoveden, jasen in vsem razumljiv.

Slikar Tone Kralj

PRIJATELJ PRIMORSKE

Kraljev stik s Primorsko sega že v začetke tridesetih let našega stoletja, ko je poslikal župnijsko cerkev na Premu. Od takrat, posebno pa še po razhodu z bratom Francecom, s katerim je v začetku tesno sodeloval, se je Kralj z vse večjo vnetostjo začel posvečati cerkvenemu slikarstvu. Prav Primorska ga je v teh prizadevanjih podprla in postala odskočna deska, kasneje pa tudi glavni umetnikov delovni krog v monumetalnem cerkvenem slikarstvu. Nad 40 cerkvá hrani njegova dela, ki imajo poleg umetniške vrednosti tudi pričevalno in zgodovinsko vrednost, saj so zgorevni odraz časa in razmer, ki so narekivale njihovo vsebino in obliko.

Kralj se je pri nas popolnoma zivel in delil svojo usodo z usodo naših ljudi. Tako se je aktivno vključil v odporniško gibanje in s tenkočutnim odzivanjem na zunanje dogodke postal zapisovalec naše primorske zgodovine. Od Trente pod Triglavom in Sv. Višarji pa tja do Katinare ob Jadranu, na meji dveh svetov, dveh različnih kultur, je Kralj pred drugo svetovno vojno in med njo sledil križevemu potu slovenskega človeka. Povsod je sodeloval z vidnimi predstavniki kulturnega in političnega življenja in se priljubil najširšemu krogu občinstva.

Po vojni proti sredini petdesetih let se je Kralj začel vračati v naše kraje in nam ostal zvest do smrti, saj je bilo njegovo zadnje načrtovano delo prav poslikava kapele v Zavodu sv. Družine v Gorici.

Sad Kraljevega dela na Primorskem, in tu mislimo predvsem na Goriško, Tržaško in Kanalsko dolino, so številne slike in pa cerkve, ki se uvrščajo med najlepše spomenike v naši deželi: Sv. Višarje, Katinara, Pevna in Štandrež. Ostal bo zapisan v Zlati knjigi predvsem kot naš cerkveni slikar, ki mu tudi med italijanskimi sosedi ne najdemo enakega.

Kardinal Casaroli nujno operiran

Vatikanski državni tajnik kardinal Agostino Casaroli, ki je star 72 let in vodi vatikansko diplomacijo že od 30. aprila 1979, je v začetku preteklega tedna prišel v New York z namenom, da 24. oktobra prisostvuje proslavi 40-letnice Združenih narodov, ki imajo tam svoj sedež. Nastanil se je kot običajno v diplomatski rezidenca Apostolskega sedeža.

Ko je v sredo 23. oktobra šel po stopnicah proti kapeli, da tam opravi sv. mašo, je prav nerodno padel. Pri tem si je poškodoval vranico, zaradi česar je prišlo do notranjega krvavenja. Prepeljali so ga z vso naglico v zdravniški center »Cabrinie«, kjer so mu zdravniški poškodovano vranico z operacijo odstranili.

Kardinal Casaroli je imel na programu srečanje z Reaganom, dalje s poljskim ministrskim podpredsednikom Olszovskim in s sandinističnim voditeljem Nikaragve Ortego, kjer so trenutno odnosi med Cerkvijo in državo zelo težki, saj je režim očitno stolpil na pot zatiranja Cerkve.

Pred 40 leti, 24. oktobra 1945, je stopila v veljavo ustanovna listina Organizacije Združenih narodov (OZN). Na isti dan letos so na zasedanju glavne skupščine govorili severnoameriški predsednik Reagan, predsednik kitajske vlade Cao Cijang, predsednica britanske vlade Thatcherjeva, sovjetski zunanji minister Sevardnadze, francoski zunanji minister Dumas in v imenu gibanja neuvrženih držav predsednik indijske vlade Radživ Gandhi. Največje je bilo seveda pričakovanje, kaj bosta povedala Reagan in Sevardnadze.

REAGANOVA STALIŠČA

Severnoameriški predsednik, ki je nastopil prvi, je večino svojega govora posvetil ameriško-sovjetskim odnosom in nasprotjem, ki jih bremenijo. Glede OZN je dejal, da je sicer še daleč od popolnosti, a so ZDA še naprej pripravljene spolnjevati obveznosti, sprejete s podpisom ustanovne listine pred 40 leti.

O srečanju na vrhu s sovjetskim voditeljem Gorbačovom, ki bo 19. in 20. nov. v Zenevi, je izrazil upanje, da bo odprlo pot do razrešitve največjih nasprotij. ZDA sodijo, da jedrske vojne ni mogoče dobiti nikomur, zato je treba izvesti radikalno jedrsko razorožitev.

Nato je Reagan zastavil utemeljeno vpražanje: če je SZ res za mir in neodvisnost narodov, kar pogosto pravi in ponavlja, kako to, da tega ne dokaže vsaj v petih primerih, ko gre za krajevna žarišča spopadov kot so to Afganistan, Kampučija, Etiopija, Angola in Nikaragva.

V Afganistanu 118 tisoč sovjetskih vojakov že dolga leta vodi boj zoper tamkajšnje ljudstvo; v Kampučiji (Kambodži) imajo Vietnamci že deset let ob sovjetski pomoči zasedeno tisto območje; v Etiopiji 1.700 sovjetskih vojaških svetovalcev ob pomoči 2.500 kubanskih vojakov načrtuje in podpira vojaške akcije; v Angoli 1.200 sovjetskih izvedencev ter 35.000 Kubancev sodeluje pri borbi zoper gverilo; v Nikaragvi deluje 5.000 izvedencev iz Kube in drugih držav vzhodnega bloka.

Za vse te konflikte je značilno, da so posledica neke ideologije, ki je vsiljena od zunaj, ki narod razdvaja med seboj in ustvarja režime, ki enkrat na oblasti, postanejo sovražniki lastnega ljudstva. Obenem pa ta marksistično leninistična vojna proti lastnim državljanom postane tudi vojna proti sosednim državam.

O teh žariščih je Reagan odločen razgovarjati se z Gorbačovom na novembrskem vrhunskem sestanku. Predlagal bo konkretne rešitve za te spopade. Najprej naj pride do pogajanja med v boj zapletenimi stranmi; če bo prišlo do sporazuma, tudi ob pomoči ZDA in SZ, naj slednji dve jamčita za njega izvajanje zlasti s tem, da zapustijo tuje sile območje spopadov in se preneha s pošiljanjem orožja; končno naj se državam, ki bodo dosegle pomiritev, pomaga gospodarsko pri njih obnovi. Dokler pa do tega ne pride, podpora Sev. Amerike silam, ki se bore za demokratični red, ne sme manjkati.

Reagan je za tem negativno ocenil zadnje sovjetske predloge o skrajšanju nadaljnjih jedrskih izstrelkov, a je tudi priznal, da načrt vsebuje nekatere točke, o katerih bi se dalo pogovoriti. Odločno pa se je zavzel za oboroževanje v vesolju (čemuur SZ zelo nasprotuje, ker je v tem daleč zadaj), kar da je za ameriško obrambo nujno potrebno.

Sovjetski zunanji minister Sevardnadze mu je takoj odgovoril, da je nujno treba preprečiti širjenje jedrske tekme v vesolje. Ponovil je svojo misel iz govora, ki ga je imel pred glavno skupščino OZN pred mesecem dni, da se SZ namesto za »vojno zvezdo« zavzema za »zvezdni mir«. O OZN je pa dejal, da je njen glavni uspeh v tem, da je preprečila novo svetovno vojno. Če pa mir še ni zagotovljen, ima izključno krivdo nasproti vojaški blok.

NESPREJETA RESOLUCIJA

Slovesno zasedanje glavne skupščine pa se kljub proslavljanju 40. jubileja ni moglo izogniti sporu, ki je nastal ob načrtovanju

vani in predlagani izjavi o vesoljni vlogi OZN. Predstavniki 21 držav Arabske lige so namreč predlagali, naj bi v deklaraciji bilo omenjeno tudi palestinsko vpražanje in pravica palestinskega ljudstva do samoodločbe ter konec zasedbe arabskih ozemelj. Predstavniki ZDA, Izraela in nekaterih zahodnih držav so se izrekli proti tej formulaciji in predlagali besedilo, ki je govorilo o potrebi vspeslošne in dolgoročne rešitve bližnjevzhodnega vpražanja pod vsemi vidiki. Ker ni prišlo do enotnosti, tudi ni prišlo do sprejetja deklaracije.

SESTANEK ZAHODNIH DRŽAV Z REAGANOM

Naslednji dan je Reagan zbral okoli sebe predstavnike »velikih sedmih«, tj. gospodarsko najbolj močnih zahodnih držav. Mednje spada tudi Italija. Toda namesto sedmih jih je prišlo še šest, ker je francoski predsednik Mitterand udeležbo odpovedal in sicer: iz Kanade predsednik vlade Mulroney, iz Vel. Britanije Thatcherjeva, iz ZR Nemčije kancler Kohl, iz Italije Craxi, iz Japonske ministrski predsednik Nakasone.

Vsi prisotni so poverili Reagana, da lahko v Zenevi na sestanku z Gorbačovom govori tudi v njih imenu, ker se strinjajo z Reaganovimi stališči. Na nove sovjetske razorožitvene predloge naj Reagan predloži konstruktivne protipredloge, obenem pa naj se vztraja na rešitvi krajevnih sporov na osnovi predloga, ki ga je dan prej iznesel severnoameriški predsednik v generalni skupščini OZN. Pogajanja je treba začeti resno, pa čeprav bo to zahtevalo čas.

Ameriški državni tajnik Shultz pa bo na povabilo svojega sovjetskega kolega 4. in 5. novembra obiskal Moskvo, da tam s Sevardnadzejem pripravi srečanje v Zenevi, po srečanju pa bo 21. novembra ameriški predsednik takoj poročal članom Atlantskega sveta v Bruslju, obenem pa bo poseben Reaganov odposlanec isti dan odpotoval na Japonsko, da tam poroča iz prve roke.

POBOTANJE S CRAXIJEM

Pol ure pred tem sestankom je Reagan ob prisotnosti Andreottija in Shultza sprejel Craxija in mu po polurnem razgovoru segel v roke v znamenje, da je hudi nesporazum v zvezi z ladjo »Achille Lauro« poravnana.

Craxi je Reaganu izrazil svoje obžalovanje, da je do teh nevspešnosti prišlo, a Italija je morala tako ravnati kot je ravnala. To je zahtevala italijanska suverena

nost, pa tudi spoštovanje do mednarodne zakonitosti, ki je zadevala zlasti pravice Egipta, saj je bilo zaplenjeno letalo egiptiško. Abas je imel poleg tega iraški diplomatski potni list in tedaj ni bilo dokazov za njegovo krivdo. Če bo italijansko sodstvo, ki vodi preiskavo, ugotovilo, da je Abas zapleten v ugrabitev ladje, bo temu primerno postopalo. Svoja pojasnila je Craxi zaključil z ugotovitvijo, da je terorizem sicer treba pobijati, a istočasno odstraniti njegove vzroke. Obe akciji morata potekati vzporedno.

Reagan pa je s svoje strani dejal, da je do nesporazuma prišlo tudi zaradi različnih informacij, s katerimi sta vladi razpolagali, toda prijateljstvo se zaradi tega ni omajalo. Sedaj je vse pozabljeno, zadeva je končana, prijatelji pa kot prej.

J. K.

Dokument italijanskih škofov

Stalni svet Italijanske škofovske konference je v Rimu zasedal pod predsedstvom kardinala Polettija od 21. do 24. oktobra in na koncu izdal dokument, ki govori o verskem, moralnem in socialnem položaju Italije.

Škofje obsojajo molk, ki spremlja rastoče število splavov in ustvarja prepričanje, da kar je dovoljeno s strani civilnega zakona, velja tudi za moralno področje. Zato vnovič opozarjajo, da je življenje nedotakljivo v vseh obdobjih življenja. Ne splav ne evtanazija nista nobena rešitev: pomenita le kulturo smrti. Prov tako škofje vztrajajo na nerazdružljivosti in svetosti zakona. Od vseh pa zahtevajo večji čut odgovornosti proti morebitni uvedbi evtanazije.

Italijanski škofje so se pri tem srečanju pogovorili še o dveh drugih važnih zadevah: o šolskem verouku in o vzdrževanju duhovnikov. S kakšno resnostjo in prizadevanjem se bodo katoličani zavzeli, da bodo zadevne določbe novega konkordata naletele pri vseh na dobrohoten odziv?

Škofje je zanimalo, kakšne pobude so se pojavile po velikem zborovanju v Loretu za letošnjo veliko noč. Gre za iniciative, ki kažejo na mlado Cerkev, ki skuša biti v službi resnice, duhovne in socialne solidarnosti in krščanskega bratstva.

Še posebne pozornosti je bila deležna s strani škofov bližnja škofovska sinoda ob 20-letnici zaključka II. vatikanskega koncila, ki bo kot znano v Rimu od 24. novembra do 8. decembra.

40 let prvega povojnega katoliškega tednika

Zadnji teden avgusta leta 1945 je v Gorici izšel »Slovenski Primorec«. Bil je majhen list po obliki in samo na štirih straneh. Toda bil je prvi svoboden glas v tistem času rdeče diktature na vsem slovenskem ozemlju. Zamislili so ga in izdali slovenski duhovniki zato, ker so čutili in se zavedali, da potrebujemo slovenski časopis, ki bo govoril resnico in branil poštene ljudi pred krivičnimi napadi.

Potrebovali smo tudi glasilo, ki naj naše ljudi vzgaja v zvestobi do Cerkve, katero so v tistih časih tako silovito in krivično napadali. Potrebno je tudi bilo italijanskim sodržavljanom govoriti o naših narodnih pravicah in jim povedati, da nismo vsi Slovenci komunisti. Saj je držala pri njih enačba: Slavi/comunisti.

V takem ozračju ni bilo brez nevarnosti izdajati takšen časopis. To se je kmalu izkazalo zlasti na podeželju in v polemikah, ki so kaj kmalu nastale po mitingih in v režimskem časopisju. Toda zarana je bila brazda, ki smo vanjo sejali seme demokratične svobode, slovenstva, zvestobe Cerkvi in krščanskim vrednotam življenja. Ko je leta 1949 prenehal izhajati »Slovenski Primorec«, je njegovo poslanstvo sprejel »Katoliški glas« kot skupno glasilo slovenskih duhovnikov in katoličanov goriške in tržaške škofije.

Letos v avgustu je ta obletnica šla tiho mimo nas, ker smo bili še v poletnih počitnicah in ker smo se namenili, da to pomembno obletnico obhajamo v bolj primernem času. Določili smo nedeljo 10. novembra. Ta dan se bomo spomnili 40-letnice »Slovenskega Primorca« z akademijo v Katoliškem domu, pri kateri bomo obnovili spomine na tiste čase in na može, ki so takrat vodili ta naš prvi povojni slovenski katoliški tednik. »Katoliški glas« bo imel posebno prilogo. Istočasno se bomo spomnili tudi na tržaški katoliški tednik, ki so mu dali ime »Teden«. Začel je izhajati za »Slovenskim Primorcem« in pred njim utihnil.

Ob razstavi Toneta Kralja v Gorici

Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici in Slovenska prosveta iz Trsta sta že dalj časa razmišljali, kako bi za dostojno oddolžili spominu slikarja Toneta Kralja, ki je zapustil neizbrisne sledove svojega umetniškega ustvarjanja predvsem v nekdanji Primorski, oz. Juljski krajini. Pravilno sta računali, da bi za takšno oddolžitev bila najprimernejša pač razstava njegovih del. Zamisel se je uresničila v soboto 26. oktobra z odprtjem razstave del Toneta Kralja v goriškem Avditoriju ob 85-letnici njegovega rojstva in 10-letnici smrti.

Toda Tone Kralj je toliko slikal na Primorskem, da se je bilo nujno treba omejiti. Organizatorji so izbrali kriterij »Tone Kralj v deželi Furlaniji-Juljski krajini«, to se pravi, da so želeli prikazati ustvarjalnost Toneta Kralja v krajih in delih, ki so danes pod Italijo. Obrnili so se na razne lastnike Kraljevih umetnin in se omejili na cerkve tostran državne meje.

Izkazalo se je, da je bera bila zelo bogata: nad sto Kraljevih slik hranijo posamezniki in kakih deset cerkvá je poslal ali imajo vsaka kako njegovo podobo. Nekaj teh slik, posebno tistih, ki so v lasti posameznikov, je sedaj razstavljenih v goriškem Avditoriju. Obsegajo celoten obsežen Kraljev opus od prvih začetkov v dvajsetih letih do zadnjih, ki jih je izdelal malo pred smrtjo. Tako je možen pregled Kraljeve rasti kot umetnika od ekspresionističnih začetkov do umirjenega ustvarjanja v zadnjih letih, kot se je npr. v štandreški cerkvi ves zamislil v »onstransko glorio«.

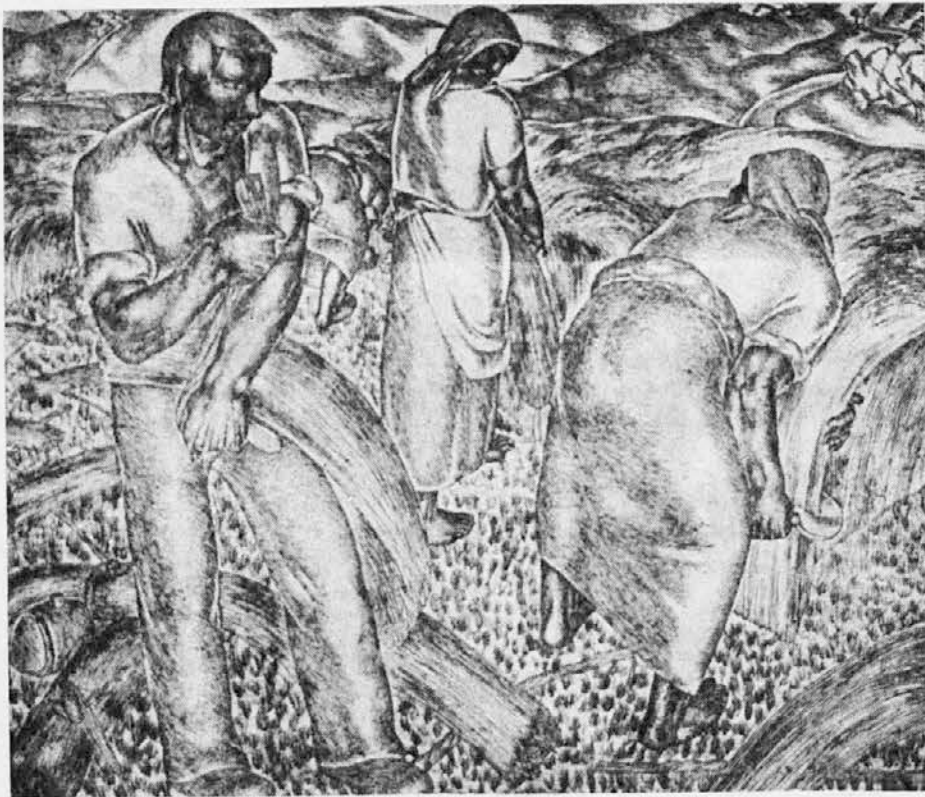
Odprtje razstave v soboto 26. oktobra je bilo slovesno in prisrčno. Udeležba izredno velika ob navzočnosti civilnih oblasti: goriškega župana dr. Scarana, prefekta dr. Pierangela, senatorja Battella, občinskih in pokrajinskih svetovalcev ter odbornikov, škofovega vikarja dr. Simčiča

(nadškof se je oprostil) in zastopnikov iz Slovenije. Pozdravil je dr. D. Paulin, predsednik ZSKP.

Za njim je prebrala strnjeno poročilo o življenju in delu Toneta Kralja dr. Marilka Koršič-Cotar. Poročilo je napisala dr. Verena Koršič-Zorn, ki sama ni mogla biti navzoča pri odprtju, ker je nujno morala domov v Pariz, kjer živi z družino. Verena Koršič ima pravzaprav največje zasluge za to razstavo. Cele počitnice je bila v Gorici z otroki (ima troje majhnih otrok) in se vsa posvetila pripravi razstave in kataloga. Oboje je temeljito in mojstrsko pripravila ob pomoči nekaterih drugih. Katalog ima sto strani in je dvojezičen, slovenski tekst in italijanski prevod. Temeljitemu uvodu sledijo reprodukcije Kraljevih del, nekatere v barvah, druge črno-bele. Gre vsekakor za pomembno publikacijo, ki prinaša tudi nova odkritja v opusu Toneta Kralja.

Za Marilko Koršič je v italijanščini predstavil Toneta Kralja prof. Joško Vetrlih. Za njim se je oglasil župan dr. Scarano, ki je čestital organizatorjem in poudaril, kako je umetnost tista ustvarjalnost, ki jo vsi razumejo, ker govori univerzalen jezik in zato še bolj služi za povezavo med narodi. Tu v Gorici imamo skoro istočasno dve razstavi slovenskih umetnikov; v palači Attems je razstava Lojzeta Spacala, tu v Avditoriju Toneta Kralja. V Benetkah, je nadalje omenil, je pa retrospektivna razstava slikarja Zorana Mušiča, ki je prav tako iz naših krajev.

Za uvodnimi govori so si udeleženci ogledali razstavljená dela. Trditvi smemo, da je vredno si ogledati razstavo, ker Tone Kralj ne potrebuje razlage. Razstava bo odprta do 7. novembra in sicer ob delavnih od 10.30 do 12.30 ter od 17.30 do 19.30. Ob praznikih od 10.30 do 13. ure. Ob ponedeljkih je zaprta.

Tone Kralj: Zanjci

OKNO V DANAŠNJI SVET

■ Šest Palestinec je že v zaporu zaradi ugrabitve ladje »A. Lauro«. Prvim štirim, ki so prišli v italijanske roke po preusmeritvi egiptovskega letala, sta se pridružila še dva. Eden od njih je Kaleb Zainab, ki so ga italijanske oblasti aretirale že 28. septembra, ker je imel pri sebi dva ponarejena potna lista in se zaradi aretacije sledečega potovanja z ladjo ni mogel udeležiti, čeprav je že imel rezerviran prostor, drugi pa je Palestinec, ki so ga pred dnevi aretirali pod lažnim imenom v nekem rimskem kampingu. Podatke o njem sta posredovala dva od štirih ugrabitelj ladje, ki sodelujeta z italijanskimi sodnimi oblastmi in sta že marsikaj razkrila, npr. tudi to, da ameriški Jud Klinghofer ni bil ubit naključno, ampak po njih prosti izbiri, »ker nekoga je bilo treba ubiti.« nadalje da po prvotnih navodilih ni bila na programu ugrabitev ladje, temveč da bi se vsi štirje Palestinci izkrcali v izraelskem pristanišču Ašhod in tam uprizorili samomorilsko akcijo; ker pa so se na ladji premislili, da bi šli v gotovo smrt, so se odločili za ugrabitev.

■ Češkoslovaške oblasti so zavrnile prošnjo slovaškemu škofu Hlinici, ki pa že dalj časa živi v Rimu, da bi se udeležil pogreba svoje 82-letne matere, kot so to storile pred nekaj časa, ko jo je želel pred smrtjo obiskati. Zaman se je v isti zadevi msgr. Hlinica obrnil tudi na samega predsednika češkoslovaške republike Husaka. Omenjeni škof pripada jezuitskemu redu. Leta 1950 je bil z drugimi redovniki aretirán in dolgo zaprt. V času »prakske pomladi« mu je uspelo priti v Rim, kjer je sedaj zaposlen kot vodja dobrodelne organizacije za pomoč svojim rojakom. Sv. oče mu je v zvezi z zavrnitvijo prošnje poslal solidarnostno pismo.

■ Avstrija praznuje vsako leto 26. oktobra svoj državni praznik, ker so na ta dan leta 1955 zadnje zavezniške čete zapustile državo. Ker je letos poteklo od tega za Avstrijo tako pomembnega dogodka 30 let, so oblasti priredile pred županstvom na Dunaju vojaško paradó, v kateri so sodelovala letala in oklepna vozila ter 2.600 vojakov.

■ V Kanadi je umrl v mestu Quebec kardinal Maurice Roy, nekdanji nadškof istoimenske škofije. Papež je njegovemu nasledniku kardinalu Louisu Vachonu poslal izraze sožalja ter pri tem poudaril zasluge in lepe lastnosti umrlega cerkvenega dostojanstvenika. Z Royevo smrtjo je živih kardinalov 150, a le 117 bi v tem hipu lahko sodelovali pri volitvi novega papeža. Vsi ostali so stari nad 80 let.

■ Salvadorski levičarski gverilci so izpustili 34-letno Inés Guadalupe Duarte, hčerko salvadorskega predsednika, potem ko so jo 10. septembra ugrabili skupaj s prijateljico Ano Cecilio Villeda. Pri pogajanjih za izpustitev je imela tamkajšnja Cerkev pomembno vlogo, saj je sodeloval tudi nadškof Arturo Rivera y Damas. V zameno so salvadorske oblasti izpustile 21 gverilcev, 96 pohabljenim gverilcem pa izdale dovoljenje, da lahko zapustijo državo.

Novi jugoslovanski veleposlanik v Vatikanu

V kratkem bo nastopil službo veleposlanika SR Jugoslavije v Vatikanu Stefan Cigoj, ki je po rodu Goričan, saj je doma v Solkanu, kjer se je rodil leta 1935. Star je torej 50 let. Seveda je član centralnega komiteja Zveze komunistov, nazadnje pa je bil član izvršnega odbora predsedstva republiške konference SZDL Slovenije, odgovoren za mednarodne odnose ter predsednik komisije za manjšinska in izseljenška vprašanja.

Novi veleposlanik pri Vatikanu je v letih 1973 do 1978 že deloval v Rimu, ko je bil tam politični svetnik na jugoslovanskem veleposlaništvu, od 1972 do 1982 pa je bil generalni konzul SFRJ v Trstu in se ob tem dobro seznanil tudi z našo manjšinsko problematiko.

Nekaj neverjetnega!

Leta 1978 se je neko mladoletno dekle, po imenu Kristina, sedaj poročena, dva meseca potem, ko je zakon o splavu stopil v veljavo, zatekla v bolnišnico, da splavi. Poseg pa ni uspel in otrok je prišel na svet. Namesto da bi ga z veseljem sprejela, je vložila tožbo zoper zdravnika, ker ji ni uspešno odpravil lastnega plodu in zahtevala sto milijonov odškodnine. Po sedmih letih se je sedaj zgodilo neverjetno: sodišče v Padovi je tega zdravnika (Ruggero Cerruti) in krajevno zdravstveno enoto obsodilo na 15 milijonov odškodnine, ker da so sokrivi, da se je otrok rodil. Včasih so sodišča kaznovala umore, in splav je umor, sedaj pa se kaznuje tiste, ki ohranjajo življenje.

Dnevnik »La Stampa« iz Turina pa poroča o drugem žalostnem primeru: neka 16-letna dijakinja odkrije, da je noseča. Ne da bi kaj povedala domačim, se zateče na sodišče za mladoletne, ki izda dovoljenje za splav. Starši so prepričani, da je šla šolo, ona pa si da odstraniti plod. Pride do nepredvidenih komplikacij in dekle na posegu umre. Nesrečni starši prejmejo kratko sporočilo: »Pridite po hčer, ki je umrla, uporabljajoč zakon 194« (o splavu).

Iz Slovenije

Protest slovenskih pisateljev

Ni še dolgo tega, ko je bila v Ljubljani na podlagi čl. 133 jugoslovanskega kazenskega zakonika zaplenjena 31. številka lista »Mladina«, češ da je s svojim pisanjem v enem od člankov »vznelirala javno mnenje«. Na pritožbo omenjenega lista je bila sicer kasneje prepoved razveljavljena.

Kljub temu pa slovenski pisatelji, »ker so se podobne stvari že dogajale in da se v prihodnje ne bi več« (podpisala sta izjava Tone Partljič in Venó Taufer, ki vodi komisijo za zaščito mišljenja in pisa-

Vojna in Slovenci v novem ameriškem romanu

(Irvingova ameriška uspešnica »Osvobodite medvede!« je izšla v nemškem prevodu).

Mladi ameriški pisatelj John Irving je mednarodno zaslovel z grotesknim in skurilnim romanom »Hotel New Hampshire«. Dogajanje, prepolno obešenjaškega humorja, se med drugim odvija v nekem slabem dunajskem hotelu z lahkoživimi teroristi.

Tudi v Irvingovem prvencu »Osvobodite medvede!«, ki je to leto izšel v nemškem prevodu Michaela Walterja pri züriški založbi Diogenes, je Dunaj poglaviti kraj dogajanja. V nasprotju s »Hotelom New Hampshire« pa je Irving svojo pozornost tukaj usmeril proti jugu, v Slovenijo, a tudi na celotno področje današnje Jugoslavije.

Ena glavnih oseb romana, o katerem je newyorški »Time« zapisal, da je »zares nenavadna knjiga«, se je namreč rodila leta 1919 na slovenskih Jesenicah. To je moški s čudnim imenom Vratno Jávotnik, ki leta 1941, v času nemškega napada na Jugoslavijo, študira na zagrebški univerzi jezikoslovje. Zato ne preseneti, da sodijo ustaši poleg četnikov in partizanov k poglavitnim akterjem te Irvingove knjige in tvorijo z Nemci in Italijani osišče pisateljevega pregleda krvavih medvojnih dogodkov v Jugoslaviji.

Kako gleda Irving na drugo svetovno vojno na jugoslovanskem odseku? Če hočemo pravilno odgovoriti na to vprašanje, ne smemo zamenjati pisateljevega literarnega pristopa k opisovanju realnosti nasploh. Dogajanje predstavlja namreč na ironičen, lahko bi tudi rekli, prismuknjen način.

Druga svetovna vojna je namreč zarisana kot pod izbočenim zrcalom, kot čas mesarskega klanja in vesoljna norišnica. Zato tudi jugoslovanski dogodki pri Irvingu ne zablestijo v kaki posebno prijetni luči.

Zanimivo je, da je poleg Jesenic nenaodoma poglaviti kraj dogajanja geografski prostor med Slovenj Gradcem in Mariborom. Medtem ko so ustaši svoje špijunske mreže razpeli povsod po Sloveniji, ki jo pisatelj opisuje kot čudno mešanico slovenstva in hrvaštva (domobrancev sploh ne omenja!), kar gotovo ni posebno res in bo prizadetim tem manj všeč, se glavni slovenski junak z nekim dezertjerjem Hitlerjevega Wehrmachta vozi na motornem kolesu po mariborskih gozdovih čez drn in strn.

Pisatelj poroča tudi o maršalu Titu, še več pa o četniškem generalu Draži Mihajloviću, ki ga predstavlja kot veliko žrtev krivične zgodovine. Medtem ko piše o Titu kot o človeku s temno preteklostjo, bistveno povezanim s Stalinovo tajno policijo, prikazuje Mihajlovića kot protinemskega upornika. Kot osvoboditelje Beograda 14. oktobra 1944 ironično omenja na strani 288 sovjetsko vojsko in nekdanjega nemškega kolaboraterja Marka Mešiča, ki vodi zdaj protifašistične jugoslovanske vojaške oddelke. V isti sapi prikazuje stike med četniki in Sovjeti pri Cačku (1944), kjer je Mihajlovićeva vojska obkolila skupaj z Rusi 20.000 nemških vojakov. Po končani protinemski bitki je četniški po-

nja), protestirajo, da je do takšnega stopka sploh prišlo, kajti »svobodno informiranje je neodtujljiv in temeljni pogoj demokratičnega javnega mnenja« in ker »le v celoti informirana javnost lahko demokratično razčiščuje svoje mnenje«. Takšno prepričanje jih je vodilo tudi do zahteve, sprejete na kongresu jugoslovanskih pisateljev (aprila letos), da se ukine 133. člen kazenskega zakonika, ki za besedne prekrške določa kazenski pregon.

■ Resnica nikoli ne more na družbeno škodljiv način vznemirjati javnega mnenja. Če je morda boleča, ga lahko zdravi. Prikrivanje pa ne pači le resnice, ampak pači hkrati še javno mnenje. Še več: če se javnosti omejuje pravica do informiranosti, je to tisto, kar javnost šele res vzemirira kot preprečevanje in zatiranje resnice. Z zaplenbo je bilo poškodovano zdravje našega javnega mnenja, odvzeta mu je bila možnost, da demokratično reagira in presoja, povrh resnica nekega poročanja ni postala le ponižujoče šušljanje, marveč dejansko škodljiva dezinformacija. V bistvu pa še huje: Ni bila narejena le škoda našemu mednarodnemu moralnemu in političnemu ugledu. Najbolj je prepoved objave nekega osebnega pričevanja o izkušnjah v nekem zaporu z nehumanimi razmerami in nepriznavanjem zaporniškega statusa, da je obojen za političen delikt, škodila prav odpravljanju vsega, kar ovira naša demokratična, humanistična in socialistična prizadevanja. (»Delov«, 15. okt. 1985)

veljnik Raković izročil Sovjetom bojda 5.500 nemških ujetnikov, vendar so zdaj Sovjeti skupaj s partizani izdajalsko napadli četnike in jih zajeli. Na strani 368 omeni tudi »ubogega ameriškega Slovence« Adamiča kot nepopoljšljivega propagandista komunizma!

Slovenski glavni junak romana pobegne ob koncu vojne na motorju v Avstrijo, medtem ko njegovega nemškega prijatelja v nekem mariborskem gostilniškem stranišču zajamejo hitlerjanski Nemci in umore. Tu pa zgodba še ni pri kraju. Slovenski protagonist se namreč na Dunaju spozna z mlado Avstrijko in poroči. Njegov sin Siegfried je prav tako kot oče fanatičen motorist. Ko odrasča, želi s svojim študentskim prijateljem osvoboditi živali v dunajskem živalskem vrtu Schönbrunn. Medtem ko se sam na motornem kolesu smrtno ponesreči, izvede njegov prijatelj Graff anarhistični podvig in osvobodí medvede in druge živali iz suženjstva v kletkah.

Ko poka tudi skozi avstrijsko polpreteklost od kanclerja Schuschnigga prek nemške priključitve Avstriji do zavezniške osvoboditve, korakajo medvedi skozi avstrijske gozdove v svobodo. Se bodo tudi ljudje osvobodili? — je vprašanje, ki si ga ob tem zastavi kritični bralec.

Tri teme, medvedi, motorna kolesa in Dunaj, so tisti dejavniki, ki Irvingovemu v določenih zgodovinskih in moralnih ozirom večkrat zelo vprašljivemu romanu podarjajo simbolično literarno vrednost. Mladostna norost na motorjih in v ljubezni, norost vojnih grozljivosti in norost osvobojevanja ujetih živali so se povezale z avtorjevimi literarnim znanjem, z njegovimi humorističnimi in skurilnimi zasuki, z Irvingovim ljubeznivim opisom dunajskih osebnosti sredi svetovnih nevarnosti in neumnosti, ki jih mlade, protimilitaristične liberalne generacije v Ameriki, Evropi in povsod po svetu vedno odločneje odklanjajo. Roman »Osvobodite medvede!« bi lahko označili za parodijo vojnih junških romanov. Lev Detela

Vatikan — socialistična država

Nekdanji glavni urednik vatikanskega dnevnika »L'Osservatore Romano« Valerio Volpini trdi v »Famiglia Cristiana«, da je Vatikan najbolj socialistična država na svetu. Govori iz svoje osebne izkušnje, saj je stanoval v Vatikanu sedem let. Noben državlján Vatikana ne more biti lastnik nepremičnin v mejah te države. Celó stanovanjska oprema je državna last. Volpini je bil lastnik le perila, odej, knjig in nekaj slik. Vsa ostala stanovanjska oprema — mize, stolice, hladilnik, pralni stroj in drugo — vse je bilo državna last.

Realni socializem pa se najbolj pokaže pri plačah. Najvišja plača je nekoliko več kot dvakrat najnižja plača. Nadurno delo ni plačano, zato se zgodi, da ima vratar ali šofer večje dohodke kot prefekt kakršne Kongregacije.

Laični uslužbenci imajo svoj sindikat, ki skrbi za njihove ekonomske zadeve. Tu pa tam sindikat grozi s stavko, ki pa se nikoli ne izvede — kot v socialističnih državah.

Cossiga in papež sta sprejela bivše istrske begunce

Več tisoč (tržaški »Il Piccolo« pravi, da 13.000) bivših beguncev iz Istre in Dalmacije je prišlo konec preteklega tedna v Rim, da se srečajo z državnim predsednikom Cossigo in papežem Janezom Pavlom II.

Prvo srečanje je bilo v petek 25. oktobra zvečer na Kvirinalu, kjer je pred Cossigo govornil senator Paolo Barbi, predsednik združenja beguncev iz Juljske krajine in Dalmacije. Omenil je 40-letnico žalostnega odhoda z zemlje, kjer so nekdanj živel. »Sedaj,« je dejal med drugim, »ostaja nam in našim potomcem upanje, da bo prišlo do Združenje Evrope, ki bo odpravila krivično mejo, katera ločuje Trst od Reke in Pulja, Milje pa od Kopra in bo vzpostavljena zgolj upravna meja, ki bo dovoljevala našim sinovom in vnukom, da se vračajo na svojo zemljo ne da bi imeli občutek, da so v tujini med sovravnim in nezaupljivim ljudstvom.«

Predsednik Cossiga je odgovoril, da ne ve, kakšne politične rešitve naj bi se uporabilo za njih probleme, ker pač nima daru prerokovanja, a je dodal: »Vse, kar ste trpeli, ne bi imelo smisla in pomena, če ne boste uspeli ohraniti svoje kulturne istovetnosti — in v tem vas mora podpirati ves italijanski narod.«

Naslednji dan, v soboto, je opoldne kakih 5.000 bivših beguncev sprejel v dvorani Pavla VI. sv. oče. Spremljali so jih trije

škofje: goriški Bommarco, tržaški Bello-mi (iz Trsta je bilo kakih 1.300 oseb) in Ravignani iz Vittoria Veneta, sam doma iz Istre. Navzoči so bili tudi poslanec Coloni, tržaški župan Richetti in deželni odbornik za finance Rinaldi.

V imenu prisotnih je papeža nagovoril goriški nadškof Bommarco, ki se je rodil na Cresu, tedaj pod Italijo in dejal, da 350.000 beguncev, ki so se razpršili po Italiji in vsem svetu prosí sv. očeta za besede upanje in vzpodbude, da bodo ostali zvesti svojemu izvoru, domovini, latinski civilizaciji ter se ohranili poštene in delavne. Med seboj trdno povezani naj bi postali delavci za mir in slogo na vzhodnih mejah Italije in tako prispevali tudi na tem področju h gradnji bolj človeške in krščanske Evrope.

V odgovoru je papež spregovoril o smislu zgodovine. Na vprašanje, zakaj pride do usodnih dogodkov, je mogel le en odgovor: vse nosi pečat božje Previdnosti, ki vse uravnava po svojih zakonih, zato je treba na vse gledati v luči Kristusovega skrivnostnega telesa, ki premosti vsako oviro in vsako mejo, prinašajoč vsem poslanico ljubezni. Trpljenje, tudi njihovo, se ne da živeti brez vere v Kristusa in v ljubezni. Ko je opozoril na pomen vrednot, ki so vezane na kulturo in domovino, je v zvezi s tem omenil tudi sv. Metoda ob 1100-letnici njegove smrti.

Iz kronike tržaške Duhovske zveze

III.

V četrtek 25. aprila smo imeli skupno tržaško romanje v Drežnico pri Kobaridu in v Log pri Vipavi. Ta dan je bil izredno lep in sončen, prav izjemen v tistem času, kajti pred njim in za njim smo imeli same deževne dneve. Dan prej popoldne je tako močno deževalo z burjo, da smo bili v velikih skrbih, kako bo z romanjem.

Pa so bile te skrbi odveč, kajti ko smo v četrtek zgodaj zjutraj vstali, je bilo nebo popolnoma jasno. Vseh skupaj nas je bilo okrog 400 (8 avtobusov). Večina teh vozil je ubrala pot mimo Nove Gorice, skozi Solkan po Soški dolini. Ta pot je čudovita. Skoraj ves čas smo se vozili ob sinji, pod soncem se lesketajoči Soči ter med prebujajočo se zeleno pomladjo.

Zarid pred 10. uro smo se pripeljali v Kobarid. Mimo Gregorčičevega spomenika smo krenili na pot, ki pelje v Drežnico. Ta pot je precej strma, ozka in ovinkasta. Pa je šlo brez posebnih težav. Preden smo zagledali prve hiše med travniki, smo opazili na desni strani nad cesto z belim, svežim, komaj ponoči zapadlim snegom pokriti Krn, ki se je iskril v sončni svetlobi. Spodaj vse pomladno zeleno, zgoraj pa vse zimsko belo. Kak čudovit prizor! Ko smo se pripeljali v vas, smo krenili proti mogočni cerkvi, ki kraljuje nad vasjo. Nekateri so šli naravnost v svetišče, da so se pripravili na spoved, drugi pa so še nekaj časa ostali zunaj na toplom soncu in se gregli.

Cerkev, ki je posvečena Srcu Jezusovemu, je res veličastna. Polna je lepih slik, delo naših slikarjev Avgusta Černigoja in Zorana Mušiča ter goriške umetnice Eme Galovič (Galli). Barvna okna so izdelali avstrijski mojstri v Innsbrucku. Apsido krasi slika Srca Jezusovega. Veliki oltar je iz raznobarnega marmorja in bleščočih mozaikov. Naredil ga je Giovanni Novelli. Stroške zanj je v celoti pokrila preprosta služkinja Kati Čušin.

Ob 11. uri smo imeli slovesno somaševanje. Vodil ga je kobarški dekan Franc Rupnik, ker je bil domači župnik Silvo Leban bolan. On je tudi pridigal. Somaševalo je devet duhovnikov. Petje je bilo ljudsko. Na orgle ga je spremljala s. Angelina Šterbenc. Obhajil je bilo veliko.

Po maši smo se okrog 12.30 vrnili v avtobuse in se odpeljali, nekateri v Kobarid, drugi v Tolmin na kosilo. Okrog 16. ure smo se vrnili v Soško dolino in se peljali v Log pri Vipavi. Tam so nas čakali predstojniki in gojenci vipavskega malega semenišča. Ker smo bili še v Letu duhovnih poklicev, smo si ob povratku iz Drežnice zaželeli srečanje z njimi.

Skoraj vsi avtobusi smo se istočasno znašli pred romarsko cerkvijo. Stopili smo vanjo in s priljubljeno pesmijo Marija, Mati ljubljena se je začelo naše srečanje. Vipavski župnik in dekan Franc Pivk nas je pozdravil in nam podal kratek zgodovinski pregled tamkajšnje Marijine božje poti ter nas opozoril na nekatere posebnosti.

Nato so semenišniki pod vodstvom prof. in letošnjega zlatomašnika dr. Antona Požarja ubrano zapeli nekaj Marijinih pesmi. Za tem je ravnatelj dr. Renato Podberšič podal kratko zgodovino razmeroma še mladega vipavskega malega semenišča in poudaril njegov veliki pomen za vso slovensko Cerkev. Zanimiv je bil razgovor med semenišniki, iz katerega smo zvedeli, zakaj so vstopili v semenišče, kako preživljajo tam svoje dneve, kako molijo, kako se učijo, kako se igrajo, kako pomagamo med počitnicami doma svojim staršem in tudi v župniji, kako so njihove uči uprte v veliko semenišče, v bogoslovje in kako si želijo postati Kristusovi apostoli, da bi lahko nadaljevali njegovo odredilno delo med našim ljudstvom.

Ko smo gledali in občudovali te mlade in pogumne fante, smo bili veseli, hkrati pa tudi zaskrbljeni, ker nimamo pri nas na Tržaškem že celih 22 let nobenega fanta, ki bi se odzval božjemu klicu in se odločil za duhovniški stan.

Srečanje smo zaključili s petimi litanijami Matere božje in odpevi, s skupno prošnjo za duhovne poklice in blagoslovom. Litanije so peli semenišniki, odpeve pa vse ljudstvo. Petje je spremljal na orgle budanjski župnik Viktor Bercič.

Preden smo se ločili od loške Matere božje, smo jo zaprosili za njeno varstvo in pomoč s pesmijo Marija skoz življenje. Nato smo se veseli in Bogu hvalečni za tako okrasen in duhovno bogat dan razšli ter se vrnili na svoje domove, da bi z zgledejšim krščanskim življenjem še bolj posvetili svoje vsakdanje okolje.

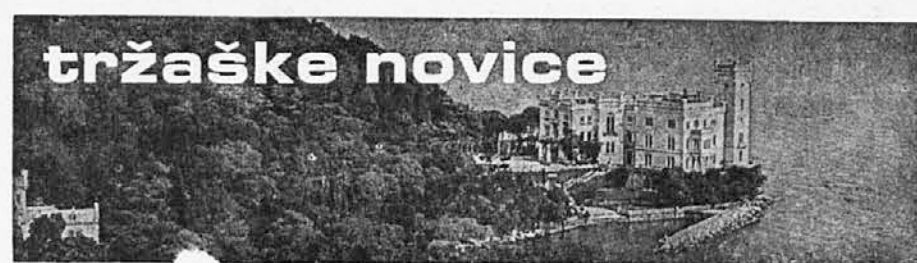
(Se nadaljuje)

Jože Kunčič

Prijatelju Branku Lupincu v spomin

Učitelja Branka Lupinca so položili v grob na Opčinah v petek 25. oktobra. Avgusta je bil še na enotedenskem seminarju v Zabnicah in septembra na seminarju za profesorje in učitelje v Radovljici. Zadnjih sem se dlje pogovarjal z njim sredi avgusta v Zabnicah na seminarju, ki ga že leta prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov (ZCPZ) na Tržaškem. Bil je veder in miren. Na teh seminarjih, kjer je dopoldansko učenje glasbe združeno s popoldanskimi izleti in ogledi krajev, je bil večkrat. Vedno vesten in skrben pri predavanjih in vajah in prizadeven v spoznavanju novih krajev in ljudi.

V prostem času, ko se je družba zbirala po skupinah, sem nekajkrat govoril z njim. Zanimal se je za probleme petja, organizacije, za naravo, rastline, rože, naravno zdravljenje bolezni, ki ga je priporočal tudi meni. Odprt je bil novim spo-

Vabilo za pomoč gobavcem

Tržaški g. škof napoveduje, da bo središče 23. Svetovnega dne gobavcev prihodnjega leta 26. januarja ravno v Trstu. Mestu se torej nudi izredna priložnost. V adventu in v januarju bodo v Trstu nekateri člani združenja »Prijatelji Raula Follereauja«, ki bodo razlagali tragiko gobavcev in kako jim lahko pomagamo. R. Follereau je s svojo ženo vse svoje moči in sposobnosti posvetil gobavcem. Potoval je po vseh predelih sveta, kjer so ti nesrečneži, jim prinašal pomoč, svetovno javnost pa je obveščal o njihovem položaju.

G. škof v svojem vabilu za pomoč gobavcem pripoveduje, da se je z gobavci osebno srečal pred enim letom v Egiptu. Več sto mož in žena je našel za bodečo ograjo, v puščavi, popolnoma ločene od sveta. Redovnice elizabetinke jih tedensko obiskujejo in takrat je zanje praznik. Ob koncu vabila za pomoč pravi g. škof: »Nismo vredni ne zdravja ne kruha, če jih ne poslušamo in če zanje nič ne naredimo!« Izraža pa upanje, da bodo Tržačani odgovorili velikodušno kot vedno.

»Cankarjev dom« v Trstu

V torek 22. oktobra je bila v časnikarskem krožku v Trstu tiskovna konferenca vodstva Cankarjevega doma v Ljubljani. Pomen in namen tega večnamenskega centra so osvetlili direktor Mitja Rotovnik, direktor kulturno umetniškega programa Sergej Dolenc ter direktor kongresnega

oddelka Božena Zakrajšek, ki je vodila celotni razgovor. Tržaška kulturna javnost, vsaj slovenska in delno tudi italijanska, je s posebno pozornostjo sprejela to srečanje, ki samo po sebi predstavlja okrepitev stika med obema mestoma, med Slovenijo in zamejstvom. Srečanje je bilo zares koristno in prijetno.

Cankarjev dom je praznoval letos že peto obletnico delovanja in služi najrazličnejšim potrebam, saj razpolaga poleg z estetsko zadovoljivo in akustično brezhibno dvorano, ki sprejme od 1400 do 2000 obiskovalcev še s štirimi manjšimi dvoranami in prostori za razstave. Oder velike dvorane je sedaj, kot je zatrjeval Rotovnik, z arhitektonskih in tehnoloških vidikov eden največjih in najsodobnejših odrov v Evropi, ki omogoča produkcijo vseh vrst glasbene in scenske umetnosti v velikih zgradbah.

Levji delež imajo tu glasbeni programi, predvsem po zaslugi odličnega orkestra Slovenske filharmonije, ki nudi pod vodstvom domačih ali tujih dirigentov take glasbene večere, o katerih tu v Trstu niti sanjati ne moremo. Na odru Cankarjevega doma se vrstijo v koncertni sezoni priznani umetniki najrazličnejših držav in zanimanje za te nastope vedno bolj raste.

Med tiskovno konferenco so prisotni italijanski izobraženci zastavili razna vprašanja. V celotnem srečanju, še bolj pa ob prisrčni zakuski, ki so jo pripravili ljubljanski gostitelji, je bilo opaziti iskreno vzdušje med njimi in drugimi.

Padel je tudi predlog, naj bi vodstvo Doma povabilo tržaške časnikarje na ogled ustanove, da si bodo ustvarili lastno sodbo in se prepričali o izrednem tehničnem in zelo dognanem vsebinskem dosežku tega nadvse važnega slovenskega kulturnega središča.

Ministrstvo za šolstvo odobrilo slovenski tečaj »150 ur«

Po dolgotrajnih zahtevah in neštetihih telegramih v Rim je ministrica za šolstvo sen. Falcuccijska podpisala dekret, ki dovoljuje odprtje slovenskega tečaja »150 ur« na srednji šoli »Ivan Trnko«. Italijanski tečaj so pričeli že pred več kot mesecem dni, za slovenskega pa se šolsko skrbništvo v Gorici ni zvalo ali hotelo odločiti zaradi problema učnega osebja, ki bi ga za slovenski tečaj morali na novo vzeti v službo, medtem ko na vseh sličnih tečajih po Italiji poučujejo stalno nameščenimi profesorji.

Goriško šolsko skrbništvo je zato prepuščeno odločitvi ministrstvu v Rimu, ki pa je problem skušalo razčistiti glede na celotno državno ozemlje, kajti tudi na Južnem Tirolskem in še marsikje imajo podobne primere kot na slovenski šoli.

Slednjič se je vendarle Rim odločil, da zaenkrat reši problem slovenskega tečaja, za katerega se je dosledno boril odbornik za šolstvo dr. M. Spacapan, ki je bil o tem v stalnem stiku z ravnateljico nižje srednje šole dr. R. Simčič Lojk.

Zdaj bo treba, da se vsi, ki so se v tečaj vpisali, tudi zavzamejo, da bodo šolo redno obiskovali, saj za nekatere vemo, da jim je diploma nižje srednje šole nujno potrebna za ohranitev delovnega mesta.

Ritmična maša v Štandrežu in nastop v Katoliškem domu

Prelepa Gorenjska je obiskala sončno Goriško in ji pustila v spomin plemeniti del svoje duhovne prizadevnosti: ritmično mašo, ki se v glasbi, besedi in ritmu zlija v novo duhovno razsežnost. Farno občestvo štandreške cerkve je v žarki lepoti Kraljevih slik globoko zbrano spremljalo sv. mašo ob simbolični govorici glasbe in ritma. Čeprav je vsaka sv. maša že sama po sebi najpopolnejša daritev, vendar hvala Bogu za priložnost, da kdaj prisluhnemo tudi taki svojevrstni obliki mašnega premišljanja.

Ce gre za to stvariteljsko delo zahvala predvsem avtorju, tj. župniku iz Stranj Francu Gačniku, pa istočasno zasluži pohvalo tudi tako veliko število mladih za njihovo odlično izvedbo. Domači župnik msgr. Jože Zorž, kateremu v čast za nje-

Izšla je »MLADIKA«

Št. 8

Devin-Nabrežina

Tajništvo devinsko-nabrežinske sekcije SSK je na zadnji seji proučilo in ocenilo potek ponedeljkovega zasedanja občinskega sveta, ko je bila izvoljena nova občinska uprava. Ugotovilo je, da dosežena rešitev gotovo v celoti ne ustreza nobeni stranki nove koalicije, vendar je bila po mnenju SSK to edina pot za preprečitev sestave italijanske nacionalistične uprave, ki bi zelo škodovala razvoju občine in zlasti slovenskemu prebivalstvu.

Da bi preprečila novo nevarnost in da bi občino še dalje vodil župan slovenske narodnosti, je SSK pristala na vstop v koalicijo s PSI in DC. To je bila edina možnost za sestavo občinske uprave, potem ko so socialisti jasno povedali, da se zavzemajo za takšno večino, kakršna je na vsedravnih in deželni ravni.

Za vstop v koalicijo je SSK postavila jasne pogoje; predvsem je izrazila mnenje, da je dialog z Listo nemogoč, ker se ta skupina v zadnjih petih letih ni nikoli razlikovala od novofašistov, ko se je v občinskem svetu razpravljalo o odnosih do slovenske manjšine ali o stikih s sosednjo Jugoslavijo. Lista je poleg tega edina glasovala proti varianti regulacijskega načrta, ki je temeljni dokument za nadaljnji razvoj občine in torej osnova za delovanje nove uprave. Končno je sam poseg predstavnika Liste na ponedeljkovi seji dokazal, da se ta skupina ne namerava odpovedati svojim stari stališčem.

Jasne programske zahteve SSK so bile v celoti sprejete, zaradi česar SSK z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil dejansko osvojen njen program.

Končno tudi sestava občinskega odbora in zlasti župansko mesto, katero zaseda domačin, ki obvlada oba jezika, ustreza temeljnemu načelom SSK. Vse to nudi jamstvo, da bo občinska uprava z županom na čelu razumela in upoštevala potrebe vsega prebivalstva v občini.

Vzajemno delajmo za zaposlovanje mladih Zasilni ukrepi niso dovolj

Pismo predsednika škofijske komisije za mladinsko pastoralo

Važen sestanek za Cerkev v Trstu: v soboto 16. in nedeljo 17. novembra bo na pomorski postaji že napovedano zborovanje pod naslovom Mladi in zaposlitev v Trstu. Stvarnost in perspektive, ki ga prireja Škofijska komisija za mladinsko pastoralo. Na to srečanje se komisija pripravlja že več kot leto dni in z njim bi rada kot Cerkev nudila mestu novega zaboga in spodbude.

Vprašanje brezposelnosti je pereče povsod, in našem krajevem merilu pa je še posebej poostreno. Trst se namreč — to vsakdo ve — zaradi preskromne industrije ne more ponášati s prožnostjo v zaposlovanju, kot je to možno drugod po Italiji. Nekateri sicer vidijo v našem mestu srečen otok. In to v nekaterih primerih tudi dejansko je. A problem brezposelnosti počasi načenja od znotraj medčloveške odnose.

Komisija je zato imela pri svojem delu vedno pred očmi to nevarno zaostritev, ki jo povzroča izjemno stanje. Kot cerkveni organizem je torej izbrala za prvega predavatelja pomožnega škofa iz Siene msgr. Charriera, ki je ob enem predsednik komisije za delavski svet v italijanski škofovski konferenci. Je eden največjih strokovnjakov na tem področju. Slišali bomo, kakšno stališče zavzema Cerkev ob tem

problemu.

Drugi predavatelj bo dr. Nerio Tomizza, tajnik deželne zveze Združenja mlaih in srednjih industrijcev. Prikazal nam bo zaposlitveno stanje v krajevem merilu, ki ga marsikdo izmed nas še ne pozna.

V nedeljo 17. novembra pa bodo pri okrogli mizi sodelovali nekateri strokovnjaki (sindikalist, javni upravitelj, industrijec idr.), ki nam bodo v svojih posegih skušali prikazati, kakšne so možnosti za zaposlitev in kaj se na tem področju konkretnega dela v našem mestu.

Drugi del dneva bo posvečen mladim, ki nam bodo s svojim pričevanjem prikazali, kaj jim je s požrtvovalnostjo uspelo zgraditi. Prisotni bodo obrtniki in predstavniki raznih zadrug. Komisija pa načrtuje tudi to, da bi se nekatere zadrugne in obrtniki predstavili občinstvu z majhno stojnico v veži pomorske postaje.

SKMP vabi vse mlade in manj mlade na to srečanje. Še posebej pa poziva k sodelovanju in vzajemnosti vse kristjane, saj je ta problem le ena izmed novih oblik revščine, ki nam jih prinaša sodobna družba. Cerkev — še manj pa naša komisija — ne more nudit pripravljene receptov. Le če se bodo kristjani zbrali v velikem številu okrog svojega pastirja, ki bo na zborovanju prisoten, bodo dokazali, da hoče biti Cerkev v Trstu še enkrat v službi našega mesta. Paolo Emilio Biagini

znanjem in pripravljen na učenje. Nekaj let ima ZCPZ jesenski tečaj za vodje otroških in mladinskih zborov. Branko je bil pogosto prisoten in se živo zanimal za obravnavano snov, kar je s pridom uporabljaj pri vajah za otroške in mladinske zborove, s katerimi je nastopal na pevskih revijah. Srečaval sem ga na predavanjih, tečajih. Vedno je imel neke predloge in načrte. Vedno je nekaj tuhtal in razmišljal.

Spoznal sem ga v prvi gimnaziji v goriškem malem semenišču, kamor je prihajala večina slovenskih fantov z vasi in tudi nekaj meščanov. Zaradi težkih gospodarskih razmer je malo mladih študiralo: po eden, malokdaj več v eni vasi, večkrat nobeden. Študij je bil zahteven in selekcija velika že v prvi gimnaziji. Branko je bil lepo raščeni deček, skromen, tih in ljubezniv. Pridno je študiral. V višji gimnaziji je hudo zbolel in bil več mesecev odsoten. Menda se njegovo zdravje ni več prav utrdilo.

Med vojno smo se porazgubili. Tudi se v neurejenih povojnih razmerah nismo mogli zanimati drug za drugega: vsakdo je skušal nadaljevati in končati študije ali si je iskal zaposlitve. Dosti let po vojni sem zvedel, da Branko uči in deluje v vrstah Slovenske demokratske zveze, da je bil izvoljen v občinski svet na Repentabru. Potem sem po malem sledil njegovi dejavnosti, predvsem vzgojiteljski in zborovodski. A pomagal je, kjer in kolikor je mogel. Vedno je bil vesten, skrben in zvest idealom.

Hvala ti, prijatelj, za vse, kar si naredil za slovensko narodno skupnost, za delo, primerno besedi in lep zglede. V težkem trenutku slovesa nas tolaži prepričanje, da si svoje talente dobro uporabil in svojo življenjsko nalogo dobro opravil. Zbogom in počivaj v miru.

Sošolec

Še o gostovanju zbora »M. Filej« v Belgiji

Z moškimi zborom »Mirko Filej« iz Gorice je na obisk k rojakom v Belgijo odpotoval tudi goriški pokrajinski odbornik dr. M. Spacapan. Na pot je šel kot uradni predstavnik, saj je imel mandat goriške pokrajinske uprave, da predstavlja v Belgiji ves posoški teritorij in njene prebivalce.

Na predvečer slovenskega praznika je tako naš odbornik pozdravil v imenu goriške pokrajine tamkajšnjega župana, ki se je večera udeležil kot gost.

O tem gostovanju je potem naš predstavnik poročal na prvem sestanku pokrajinskega odbora, kjer je tudi napovedal, da bo za moški zbor »M. Filej« predlagal posebno podporo.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE IZ GORICE

prireja ob razstavi del Toneta Kralja

v sredo 6. novembra ob 20. uri

KONCERT GALLUS CONSORT IZ TRSTA

Koncert bo v pevski cerkvi

Stekel je promet čez novi most nad Vipavo

Konec je nadležne vožnje po ozki in ovinkasti cesti skozi naselja Gabrje, Rubije in Sovodnje s tržaške strani proti Gorici in obratno, po kateri so bili vozniki prisiljeni potovati vse od letošnje spomladi, ko so oblasti zaradi neuporabnosti zaprle most čez Vipavo med Gabrijami in Rupo.

V rekordnem času, en mesec pred dogovorjenim rokom, je bil novi most zgrajen. Stal je tri milijarde lir, dolg je 80 m, za 2 m višji od prejšnjega, cestišče pa je široko 10 m. Zaradi tega je bilo treba cesto dvigniti in napraviti nasip tako na rupenski kot na gabrski strani. Preurediti je bilo treba tudi dohode in parkirišče pri gostilni »Pri Tomažu« v Zg. Gabrjah.

Uradno odprtje novega mostu je bilo v soboto 26. oktobra, promet pa je stekel že en dan prej, potem ko sta župana obeh najbolj zainteresiranih občin Scarano iz Gorice in Primožič iz Sovodnj v spremstvu obeh podžupanov in dirigentov državnega cestnega podjetja Anas z ogledom mostu na licu mesta ugotovila, da je uporaben za promet.

OBVESTILA

Razstava del Toneta Kralja v goriškem Avditoriju je odprta do četrtega 7. novembra in sicer ob prazničnih dneh ob 10.30 do 13. ure, ob delavnih pa od 10.30 do 12.30 in od 17.30 do 19.30. Ob ponedeljkih je razstava zaprta.

Na goriškem mestnem pokopališču se bomo poklonili našim zaslužnim možem na praznik Vseh svetih ob 11. uri. Vabi SKPD »Mirko Filej«.

Novi župnik v Zgoniku dr. Franc Felc bo umeščen v nedeljo 3. novembra ob 16. uri v župnijski cerkvi. Predstavil ga bo škofov vikar dr. Oskar Simčič. Vabljeni!

Na Jazbinah bo v nedeljo 3. novembra zahvalna nedelja. Obenem bodo na stavbi, kjer se je devet let darovala sv. maša, odkrili spominsko ploščo. Sv. mašo bo ob 14.30 daroval kanalski dekan Srečko Šuligoj. Častilci Marije Pomagaj vabljeni!

Redna seja Zveze slov. katoliške prosvete v Gorici bo v ponedeljek 4. novembra ob 20.30 v Katoliškem domu. Dnevni red: obračun Primorskih dnevoev na Korškem in Kraljeve razstave; Cecilijanka 1985; komisije za razna kulturna področja; razno.

Dobitnika št. 1500 na misijonskem srečolovu v Katoliškem domu prosimo, da se zglaš na tel. 30536 oz. pri dr. Humarju, Corte S. Ilario 7 (pred stolnico), da dvigne svoj dobiček.

ACM v Trstu bo imelo 4. novembra ob 17.30 v ulici Risorta 3 mašo za edinost. Darovana bo za vse pokojne člane. Sledi prikaz diapozitivov.

V Društvu slov. izobražencev v Trstu, ul. Donizetti 3 bo v ponedeljek 4. novembra govorila Erika Košuta o svojem potovanju po Peruju in o vzponih na Ande in Kilimandžaro. Predavanje bo ilustrirala z barvnimi diapozitivi. Začetek ob 20.30.

Slov. Vincencijeva konferenca v Trstu vabi k sv. maši za duhovne poklice, ki bo v četrtek 7. novembra ob 16.30 v cerkvi v Rojanu.

PD Mačkolje vabi na predstavitev domače narodne noše in na razstavo starih rut (krponov). Prireditev bo v nedeljo 3. novembra ob 16. uri v srenjski hiši v Mačkoljah. Razstava bo odprta še v ponedeljek 4. in torek 5. novembra od 17. do 20. ure.

Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice

se bo poklonila

VOJNIM ŽRTVAM

v nedeljo 3. novembra v Gonarsu

Ob 15. uri sv. maša v tamkajšnji cerkvi, nato polaganje vencev in petje ob spomeniku žrtvam taborišča

DAROVI

Za Katoliški glas: družini Železnik-Udovič v počastitev spomina Branka Lupinca 50.000 lir.

Za Katoliški dom: N. N. 20.000; N. N. 30.000; N. N. 50.000; N. N. 40.000; Marijina družba 40.000 lir.

Za novo telovadnico v Gorici: Jožef Čutič 50.000 lir.

Za zbor M. Filej: N. N. namesto cvetja na grob Ninita Makuca 20.000 lir.

Za cerkev v Števerjanu: namesto cvetja ob smrti Efrema Klanjščka so darovali Anica, Alenka in družina Terčič, Bukovje 50.000; družina Srebrnič 100.000 lir.

Berta v spomin svojih rajnih: za slov. misijonarje 30.000, za lačne po svetu 30.000, za duhovne poklice 10.000, za Zavod sv. Družine 10.000, za slovensko duhovnjivo 10.000 in za novo telovadnico 10.000 lir.

Za cerkev v Sovodnjah: Sonja Vizintin 100.000 lir.

Za cerkev v Jamljah: Milica Pahor 100.000; Mila Pahor 100.000; Antonija Konjctomici 200.000; Marija Antonič 100.000; Marija Fontana 100.000; Franc Konjc, Komarji 100.000 lir.

Za kapelico v Cerovljah: tržaško-goriški romarji na poti v Rim, drugi avtobus 100.000; Marija Pahor, Cerovlje v spomin na pok. starše 30.000 lir.

Za sklad Mitja Čuk: Antonija Pečenko v spomin Ivanca Piščanc 10.000 lir.

Za cerkveni zbor Sv. Jernej - Opčine: Fani Malalan 20.000 lir.

Za cerkev na Opčinah: družina Hrovatin v spomin na moža in očeta Antona 100.000; dr. Zivko Lupinc v spomin na očeta Stanka 100.000; Slava Čuk-Kalc ob

zlati poroki 50.000; Emilija Brišček-Daneu v spomin na Antona Hrovatina 50.000; Pina Brišček-Breclj v spomin istega 50.000; Magda Malalan v spomin na pok. sorodnike 50.000; družina Košuta ob krstu Jasne 50.000; prijatelj iz Zgonika v spomin na Stanka Lupinca 20.000; Srečka v spomin sestre Marice Černe 20.000; Ana Jurca Sosič 15.000; Danila Vidau v spomin na Antona Hrovatina 10.000; Mario Locatelli 10.000; družina Artač v spomin B. Lupinca 10.000; razni 20.000 lir.

Ob deseti obletnici smrti tete Julke (2. nov. 1975) in njene dobre tašče Adele (30. nov. 1975) daruje Ksenija Levak za popravilo Marijinega doma pri Sv. Ivanu v Trstu 50.000 in za svetoivanski odsek Slov. Vinc. konf. 50.000 lir.

Za Marijin dom v Rojanu: E. Z. ob 50. dnevu smrti Stanka Rustja za ogrevanje 50.000 lir.

Ob prerani smrti sestre Zlatke daruje Anica Slokar za Sv. goro 10.000, za lačne po svetu 10.000 in za misijone 20.000 lir.

Za cerkev na Sv. gori: Ana Jurca-Sosič, Opčine 15.000 lir.

Za misijone: Marija Kobal v spomin svojih pokojnih 30.000 in v spomin Ljudmile Kompara 20.000; Albina Brazzani 10.000; Pavla Ghezzi 10.000; žena ob obletnici smrti dragega Jožefa Radetiča 100.000 lir.

Za bogoslovce v misijonih: Zmaga Mastellaro 30.000 lir.

Za misijon p. Kosa: družina De Luisa, Sv. Ivan - Trst 40.000; Kristina Grgič, Opčine 20.000; Justa Planinšek, Opčine 20.000 lir.

Za lačne otroke: Marko in David v spomin na strica Marija in strica Radija 100.000 lir.

Vsem podpornikom našega lista in tudi drugim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Radio Trst A

Spored od 3. do 9. novembra 1985

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu. 10.30 Mladinski oder: »Kraške mravlje«. 11.45 Vera in naš čas. 12.00 Kmetijski tednik. 14.10 Nediški zvon. 14.40 Fr. Prešeren: »Krst pri Savici«. 15.40 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditev.

Ponedeljek: 8.10 40 let slov. rad. oddaj v Trstu. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Poljudno čtivo. 12.00 Sestanek ob dvanajstih. 13.20 Cecilijanka 1984: mešani zbor Rupa-Peč in dekliski zbor Devin. 14.10 Iz šolskega sveta. 15.00 Otroški kotiček: »V deželi pravljice«. 16.00 Iz zakladnice pripovedništva. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Repentabor, glasbeni popoldnevi. 18.00 Kmetijski tednik.

Torek: 8.10 Nediški zvon. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Poljudno čtivo. 12.00 Sestanek ob dvanajstih. 14.10 Povejmo v živo! 15.00 Mladi mladim. 16.00 Med Brdi in Jadranom. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Repentabor, glasbeni popoldnevi. 18.00 J. Lukeš: »Noč ob jubilejus«, igra.

Sreda: 8.10 Primorska diaspora v svetu. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Poljudno čtivo. 12.00 Sestanek ob dvanajstih. 13.20 Ekumenski zbor iz Trsta. 14.10 Gospodarska problematika. 15.00 Igraj se z nami tudi ti! 16.00 Od Milj do Devina. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Letošnja operna sezona v gledališču Verdi. 18.00 Poezija slovenskega zahoda. 18.30 Glasbena priloga.

Četrtek: 8.10 Od Milj do Devina. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Poljudno čtivo. 12.00 Sestanek ob dvanajstih.

13.20 Slovenska popevka. 14.10 Ne prezri mo! 16.00 Na goriškem valu. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Moški in ženski zbor S. Ignazio iz Gorice. 18.00 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu.

Petek: 8.10 Na goriškem valu. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Poljudno čtivo. 12.00 Sestanek ob dvanajstih. 13.20 Naša pesem 1984. 14.10 Povejmo v živo! 15.00 Iz filmskega sveta. 16.00 Iz zakladnice pripovedništva. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Pianist Aci Bertonec. 18.00 Kulturni dogodki.

Sobota: 8.10 Kulturni dogodki. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Poljudno čtivo. 12.00 Sestanek ob dvanajstih. 14.10 Anketa o mladinski brezposelnosti. 15.00 Otroški kotiček: »Skrito-odkrito«. 16.00 Diskografija Slovencev v Italiji. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Violinski natečaj »Premio R. Lipizer« v Gorici. 18.00 R. M. Rilke: »Kornet«.

Zahvala

Misijonska skupina slovenske duhovnije v Gorici se iz srca zahvaljuje vsem, ki so darovali za misijone, prispevali dobitke za srečolov, pri njem sodelovali in seveda skupini iz Stranj pri Kamniku, njihovemu župniku Francetu Gačniku in g. kaplanu za mašo v Standrežu in za nastop v Katoliškem domu.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski oglasi in osmrtnice 350 lir, k temu dodati 18 % davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. Franc Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

31 · X · 1985

SVETOVNI DAN VARČEVANJA

**Z VARČEVANJEM
SI SVOBODNEJŠI**

KMEČKA BANKA - GORICA
KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJAH
KMEČKO OBRтна HRANILNICA V DOBERDOBU
HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH
KMEČKA IN OBRтна HRANILNICA IN POSOJILNICA - NABREŽINA
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA d.d. TRST

design grafcenter